

Competentieprofiel van een gezinswetenschapper februari 2011

In het competentieprofiel geven we in grote lijnen aan tot welke integratie van kennis en kunde we opleiden. Bij de opgelijste competenties worden een aantal kerndoelen geformuleerd. Deze kerndoelen zijn geen statisch gegeven. Ze zijn voortdurend in ontwikkeling op basis van evoluties in de maatschappij en de feedback die we van afgestudeerden en vanuit het brede welzijnswerk ontvangen.

Inleiding: Missie en beroepsrollen

De kernmissie van de opleiding Gezinswetenschappen is het opleiden van mensen tot professionele bachelors die zich inzetten voor het bevorderen van duurzame, kwaliteitsvolle gezinsrelaties. Als essentieel element van het gezin zien we de combinatie van meer dan een generatie: minstens één ouder en één kind, met tussen de twee generaties een zorgafhankelijkheid.

De beroepsrollen voor een Gezinswetenschapper kunnen als volgt worden omschreven. Een Gezinswetenschapper is een

- informatieverstrekker: onthaalt informeert, adviseert, maakt wegwijs in de sociale structuren, geeft vorming (dit alles zowel in de context van preventie als van verdere ondersteuning met betrekking tot gezinnen)
- zorgverlener (begeleider): biedt psychosociale en emotionele ondersteuning en begeleiding aan gezinnen in hun directe leefomgeving en sociale omgeving
- teamspeler: werkt samen met andere professionals in het teamverband van een instelling of organisatie of in een professioneel netwerk
- maatschappelijke antenne voor gezinsvragen: signaleert problemen, informeert het beleid en neemt beleidsvoorbereidend en beleidsuitvoerend werk op
- professional: reflecteert over de eigen ontwikkeling in het beroep en over de ontwikkeling en profilering van het beroep

Naast een beroepsrollenoverschrijdende competentie hebben we 13 specifieke competenties geformuleerd.

Beroepsrollen overschrijdende competentie: Werken aan duurzame relaties

Competentie 1

In dialoog met gezinsleden, in overleg met andere disciplines en via beleidsvoorbereidend reflecteren kennis en vaardigheden inzetten die kwaliteitsvolle en duurzame relaties bevorderen.

Kwaliteitsvolle en duurzame relaties zijn mogelijk:

- als ze gebaseerd zijn op eerlijkheid, rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid, zorg voor elkaar en respect voor persoonlijke integriteit, waarbij onder andere de Verklaring van de Rechten van de Mens als uitgangspunt wordt genomen
- als mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving een gelijkwaardige positie genieten
- als beide ouders de zorg voor de kinderen als essentiële en te delen verantwoordelijkheid opnemen
- als kinderen de zorg voor hun ouders als essentiële en te delen verantwoordelijkheid opnemen
- als betrokkenheid op de kinderen gegarandeerd is, waarbij de Conventie van de Rechten van het Kind richtinggevend is

Kerdoelen bij competentie 1:

- De student argumenteert waarom duurzame relaties belangrijk zijn en benoemt de essentiële aandachtspunten voor de zorg voor relaties (aandacht, zorg, eerlijkheid, rechtvaardigheid)
- De student bevordert de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen door deze -rekening houdend met de culturele context- bespreekbaar te maken
- De student argumenteert op grond van pedagogische en psychologische en filosofische kaders dat de zorg voor kinderen een taak is die beide ouders dienen op te nemen
- De student kent de Conventie van de Rechten van het Kind en zet deze in om de betrokkenheid op kinderen te expliciteren
- De student argumenteert op grond van psychologische en filosofische kaders dat de zorg voor ouders een taak is die kinderen dienen op te nemen
- De student kent de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en argumenteert op grond hiervan, bij zijn streven naar duurzame relaties in een brede maatschappelijke context (in het bijzonder de artikels die betrekking hebben op integriteit en op de economische, sociale en culturele grondrechten: art 18, art 22-27).

Competenties samenhangend met de beroepsrollen: Informatieverstrekker en zorgverlener (begeleider)

De competenties van de Gezinswetenschapper in de hulpverlening aan en ten behoeve van gezinnen of de perso(o)n(en) in de context van gezin en familie, in hun directe leefomgeving en sociale leefomgeving ; uitvoerende taken van de beginnende hulpverlener op microniveau

Competentie 2: Conceptueel en methodisch handelen

In dialoog met de persoon of het gezin en eventueel andere hulpverleners of vormingswerkers de leefsituatie verkennen en analyseren. (Her)formuleren van de hulp- of vormingsvragen, vaststellen van doelen en daarbij aansluitend een theoretisch gefundeerd en methodisch hulpverlenings- of vormingsaanbod realiseren, evalueren en bijstellen.

Kerdoelen:

- De student verkent de noden van doelgroepen en leidt hen toe naar de gepaste dienstverlening
- De student maakt een analyse van de leefsituatie van de persoon, het gezin, de familie op basis van theoretische en methodische kaders (o.a. Onthaal, intake)
- De student stelt samen met de gezinsleden doelen om de leefsituatie te optimaliseren op basis van inzicht in de psychosociale dynamiek van het gezin.
- De student past een theoretisch gefundeerd en methodisch hulpverlenings- of vormingsaanbod toe
- De student evalueert de resultaten en stuurt bij waar nodig

Competentie 3: Versterken van het gezin

In een dialogische relatie -gekenmerkt door presentie, empathie, echtheid en onvoorwaardelijkheid- met de persoon of het gezin de zelfsturing en zelfredzaamheid optimaliseren, ook in gezinsvervangende situaties.

Kerdoelen:

- De student ontwikkelt de relatie met de persoon of het gezin vanuit de basishouding 'presentie' en versterkt de positie in of van het gezin
- De student bouwt een empathische relatie op met de hulpvrager(s) gekenmerkt door graduele verdieping en aansluitend bij de cultuur van de gezinsleden
- De student ontwikkelt een relatie met de hulpvrager(s) die gekenmerkt is door authenticiteit en onvoorwaardelijke positieve waardering
- De student bevordert de zelfsturing en zelfredzaamheid van de gezinsleden via een non-directieve en/of directieve aanpak

Competentie 4: Communicatieve vaardigheden inzetten voor het bevorderen van relaties

Communicatieve vaardigheden hanteren in complexe situaties, waarbij de waarden, normen en belangen van de personen in het gezin en de omgeving divers en strijdig kunnen zijn. Professionele nabijheid en creativiteit worden ingezet om de relatie met de persoon of het gezin op te bouwen, te hanteren en te beëindigen.

Kerdoelen:

- De student neemt initiatief, treedt in dialoog en past daarbij de basiscommunicatievaardigheden toe
- De student genereert een stappenplan voor conflicthantering en bemiddeling en past dit toe om een maximale win-win situatie voor alle betrokkenen te realiseren
- De student past zijn gespreksvaardigheden aan ten aanzien van de specifieke problemen van een gezinslid (bijvoorbeeld motivatiemethode)
- De student neemt initiatief en past specifieke gespreksvormen toe passen: bijvoorbeeld groeps gesprek, intake, slecht nieuws gesprek, verwijsgesprek

Competentie 5: Inzetten van de context van het gezin

Informer en hulpverleners binnen een context van diversiteit en deze zodanig hanteren dat recht gedaan wordt aan de eigenheid en aan de sociale, maatschappelijke, culturele en levensbeschouwelijke achtergrond van de persoon of het gezin. De context kan gekenmerkt worden door complexiteit en onvoorspelbaarheid. De hulpverlening is gericht op het opbouwen en versterken van het informele netwerk van de persoon en het gezin.

Kerdoelen:

- De student verkent de context van een gezin en leidt het gezin toe naar het gepaste hulpverlenings- of vormingsaanbod
- De student brengt de sociale context van een gezin in kaart en brengt deze in tijdens het hulpverlenings- of vormingsproces
- De student zet het informele netwerk van een gezin in ook in zorgbehoevende situaties
- De student gaat in op de levensbeschouwelijke eigenheid van een gezin en coacht met respect voor deze eigenheid
- De student is gevoelig voor de specifieke kwetsbaarheid van een doelgroep en biedt een gepaste begeleiding aan

Competentie 6: Verantwoorden van het handelen

Het beroepshandelen rapporteren, verantwoorden en legitimeren met gebruikmaking van wetenschappelijke, ethische, maatschappelijke en juridische kaders (met inbegrip van best practices en creatieve methoden).

Kerdoelen:

- De student ontwikkelt een gefundeerde visie op het beroepshandelen
- De student verantwoordt gemaakte keuzes tijdens een begeleidings- of vormingstraject
- De student legitimeert gemaakte keuzes vanuit de wetenschappelijke, ethische, maatschappelijke en juridische kaders
- De student komt op een creatieve wijze tegemoet aan de eigenheid van de problemen van een specifieke persoon of een specifiek gezin

Competenties samenhangend met de beroepsrol: Teamspeler

De competenties van de Gezinswetenschapper met betrekking tot het samenwerken binnen en/of vanuit een instelling of organisatie met betrekking tot (gezinsgericht) welzijnswerk ; taken van een beginnende Gezinswetenschapper op mesoniveau

Competentie 7: Professioneel samenwerken

Aansluitend bij het beleid van de organisatie of instelling en herkenbaar als Gezinswetenschapper samenwerken in het kader van vorming of hulpverlening met:

- **vrijwilligers**
- **collega's**
- **vertegenwoordigers van andere disciplines en organisaties**
- **vertegenwoordigers van cliënten-, gezins- en belangenorganisaties, en zich daarbij opstellen als initiatiefrijk vertegenwoordiger van de eigen organisatie of instelling, gericht op samenwerkingsmogelijkheden**

Kerdoelen:

- De student initieert en hanteert groepsprocessen op basis van inzicht in groepsdynamica
- De student geeft in overleg met (middenveld-)organisaties vorm aan een gemeenschappelijk project
- De student positioneert zich als gezinswetenschapper in een multidisciplinaire context
- De student heeft inzicht in de wisselwerking en dynamiek tussen actuele tendensen in de maatschappij en de maatschappelijke opdracht en cultuur van een organisatie

Competentie 8: Organiseren en beheren

Een op resultaat gerichte bijdrage leveren aan de organisatie, de ontwikkeling en het beheer van een welzijnsorganisatie.

Kerdoelen:

- De student ontwikkelt een visie en formuleert een eigen mening met betrekking tot de organisatie, zijn taken, rol en positie, het doelpubliek en/of thema, de methodische manier van werken, de werkuitvoering,...
- De student geeft vanuit zijn visie en eigen mening een kritische, constructieve bijdrage aan het beleid van de organisatie, rekening houdend met de kosten/baten voor de organisatie
- De student stelt een planning op voor een werkorganisatie (personen en middelen) en voert deze uit
- De student ontwerpt een kwaliteitsprocedure, past ze toe en evalueert ze
- De student neemt diverse administratieve taken op
- De student registreert gegevens voor de organisatie en het beleid
- De student beheert een toegekend budget

Competentie 9: Sturen en regie voeren

De regiefunctie opnemen ten aanzien van het formele netwerk van het gezin of de perso(o)n(en) in de context van het gezin

Kerdoelen:

- De student coördineert de verschillende hulpverleningsvormen ten aanzien van het gezin
- De student heeft een specifieke bekwaamheid ontwikkeld om vrijwilligers en mantelzorgers te begeleiden en te ondersteunen

Competentie 10: Innoveren

Vanuit een (internationaal) geïnspireerde visie een bijdrage leveren aan het samenwerken in of vanuit een organisatie of instelling en aan het onderzoek, de ontwikkeling en innovatie van hulpverlening en vorming.

Kerdoelen:

- De student stelt nieuwe inzichten of werkvormen voor wat betreft theoretische kaders en methodisch werken
- De student draagt op een gefundeerde wijze bij tot vernieuwing in de samenwerkingsvorm van een team
- De student levert een bijdrage aan de organisatie van onderzoek naar de doelgroep en methodieken van de organisatie/instelling
- De student oriënteert zich proactief (nationaal of internationaal) om nieuwe tendensen in de maatschappij te leren kennen die relevant zijn voor de doelgroep

Competenties samenhangend met de beroepsrollen:

Maatschappelijke antenne en Professional

De competenties van de Gezinswetenschapper als beleidsantenne en in het werken aan professionalisering ; de taken van een beginnende Gezinswetenschapper op macroniveau

Competentie 11: Kritisch reflecteren

Kritisch reflecteren op eigen beroepsmatig handelen en beroepshouding, gericht op de persoonlijke ontwikkeling als beroepsbeoefenaar en in relatie tot normatieve kaders.

Kerdoelen:

- De student maakt een sterkte-zwakte analyse met betrekking tot zijn eigen functioneren, genereert een groeiplan en voert dit uit
- De student situeert zichzelf ten opzichte van veranderende normatieve kaders en kiest positie
- De student reflecteert kritisch over het beroepsmatig handelen en de beroepshouding in relatie tot een snel evoluerende maatschappelijke context

Competentie 12: Signaleren, rapporteren en preventie initiëren
Signaleren van kwetsbare groepen en (maatschappelijke) risicofactoren met bijzondere aandacht voor de gezinsdimensie. Deze bij relevante partijen (professionele organisaties, middenveld-organisaties, overheid) met visie en vakmanschap onder de aandacht brengen en daarbij passende preventieve activiteiten initiëren.

Kerdoelen:

- De student benoemt vastgestelde (maatschappelijke) risicofactoren en initieert een gepaste actie
- De student ondersteunt preventief kwetsbare groepen in de maatschappij
- De student kent de relevante professionele organisaties, middenveldorganisaties en overheden en contacteert deze op gepaste wijze
- De student brengt creatief belangrijke thema's mbt gezin en gezinsrelaties in de publieke aandacht

Competentie 13: Profileren, legitimeren en onderzoeken
Het beroep van gezinswerker profileren en legitimeren. Het beroep verder ontwikkelen, met gebruik van wetenschappelijk onderzoek en praktijkgericht onderzoek.

Kerdoelen:

- De student neemt deel aan wetenschappelijk onderzoek dat het beroep van gezinswetenschapper verder ontwikkelt
- De student begeleidt mee praktijkgericht onderzoek en zet voor de doelgroep relevante projecten mee op
- De student ontwikkelt een visie op de eigen beroepsuitoefening en profileert deze ten aanzien van een multidisciplinair team of samenwerkingsverband
- De student draagt bij tot de legitimering van het beroep door actieve rapportering van de beroepsuitoefening (jaarverslagen, tijdschriften,...)

Competentie 14: Professionaliseren
De persoonlijke deskundigheid blijvend ontwikkelen en de eigen loopbaan bewust vorm geven.

Kerdoelen:

- De student ontwikkelt een gerichtheid op levenslang leren
- De student leert op een zelfsturende wijze
- De student bevordert proactief de eigen deskundigheid
- De student reflecteert actief over de eigen loopbaan
- De student is zich bewust van zijn/haar persoonlijke zingeving aan het leven, bij het vormgeven aan de eigen loopbaan